

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Tractatus Primi Pars I. de Servitutibus Prædialibus, Usufructu, & utroque Retractu, Pars II. de Emphyteusi, Pars III. de Locatione & Conductione

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1691

Disc. XLI. Romana domus Neophitirum. An viri negligentia in solvendo canones pro re emphyeutica mulieris in dotem causet devolutionem in ipsius mulieris præjudicium, Et quomodo huic tali casu ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74102](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74102)

retur de nudo terreno seu solo, cujus fructus ante concessionem erat longè inferior, quàm importaret canon seu præstatio, unde cum deinde notabile ædificium desuper constructum esset, nimis asperum ac durum videbatur, quod ob hujusmodi juris subtilitatem seu rigorem ab alienante verisimiliter ignoratum, ad eò gravis pœna intrare deberet, atque ità Ecclesia, quæ est cultrix justitiæ & æquitatis, tam magnum lucrum de alieno faceret. Secùs autem si ageretur de devolutione ipsius rei, eo modo, quo concessa fuit, itaut versaremur in casu converso, in quo emphyteuta contenderet de non amittendo lucro seu utilitate, Ecclesia verò domina directà potius ageret de se reintegrando ad rem suam, quam expediret non fuisse concessam, juxtà distinctionem, de qua in Romana census hoc eodem tit. disc. 31. Ideoque firmum remanere videtur, istam dici quæstionem potius facti quàm juris, ex ejusdem facti variis circumstantiis diversimodè decidendam, pro judicis prudenti arbitrio ut supra.

R O M A N A

DOMUS NEOPHITORUM

P R O

ECCLESIA B. MARIE

AD MONTES,

S E U

COLLEGIO NEOPHITORUM

C U M

EUGENIA DE BONIS.

Casus variè desisus per Rotam, postea concordatum.

An viri negligentia in solvendo canones pro re emphyteutica mulieris in dorem causet devolutionem in ipsius mulieris præjudicium, Et quomodo huic tali casu consultum sit, vel succurratur.

An remedium purgationis moræ ex æquitate canonica impediatur necnè translatio domini & possessionis in dominum post incursum caducitatem, ad effectum præfertim fructuum ex ipsa re emphyteutica perceptorum eo medio tempore inter caducitatem, & petitam admissionem ad moræ purgationem.

S U M M A R I U M.

- 1 **F** Acti series.
- 2 **R**esolutio causa.
- 3 **C**ardinalis Protector ejusque Vicarius concedit beneplacitum super alienatione bonorum Collegii Neophitorum.
- 4 **D**e puniendis cadentibus sub disputationibus.
- 5 **A**n ob non solutionem canonum non factam à viro

cadat in commissum res emphyteutica mulieris data in dorem.

- 6 **E**mphyteuta præjudicat non solutio facta per procuratorem, vel alium administratorem.
- 7 **A**n mulieri consultum sit adversus caducitatem sequentem culpa viri.
- 8 **D**e causis ob quas emphyteuta non solvendo canones excusatur à caducitate.
- 9 **D**e purgatione moræ admittenda ex æquitate canonica.
- 10 **F**ructus veniunt à die mortalitatis, & sententia ab solutoria non excusat.
- 11 **I**n judicio spoli primum extremum possessionis est concludenter probandum.
- 12 **A**n ex possessione de præterito inferatur ad præsens, & præsumatur continuatio.
- 13 **P**robatio præsumptiva non admittitur in iis qua sunt fundamentum intentionis actoris.
- 14 **P**ossessorum corporaliū amittitur etiam per breve tempus, ubi quis scit & patitur rem ab alio possideri.
- 15 **D**ecisiones Rotæ sunt præsupponende, & non revocantur vel circumscribuntur incidenter.
- 16 **A**n & quando in dote constituta per minorem requirantur solemnitates statutarie.
- 17 **M**inor sibi præjudicat in possessorie, & possessio mittitur etiam ex actu nullo.
- 18 **S**i res nulliter datur in dorem aestimata, adhuc per virum retinetur, & facit fructus suos loco quantitatatis.
- 19 **E**x culpa mariti administrantis bona extradotalia uxoris resultat caducitas.
- 20 **P**ost caducitatem, & adeptam possessionem antequam petatur moræ purgatio, dominus facit fructus suos.

D I S C. X L I.

Administratores Ecclesiæ B. Mariæ de Montibus, seu Collegii Neophitorum illi annexi, cum assensu Vicarii Cardinalis Protectoris, ex Apostolico indulto auctoritatem habentis, de anno 1599. mediante solutione pro una vice scutorum 920. domum controversam concesserunt Joanni Petro de Bonis ad tertiam generationem masculinam & femininam & unam nominationem sub annuo canone scutorum quatuor, & cum diversis pactis, illo præfertim caducitatis ob cessationem à solutione canonis per biennium; Cum autem ex dicto Joanne Petro superstites fuerint duo filii minores, Joannes Baptista & Eugenia, eorum curator pro dote dictæ Eugeniæ constituta in quantitate, domum prædictam ad æstimationem de anno 1619. dedit Martio Angelonio ejusdem Eugeniæ viro, quo deficiente per plures annos à solutione canonis, ejusdem Ecclesiæ seu Collegii Administratores de anno 1632, ab eius judice particulari, declarata caducitate, associari ad domum præfatam obtinuerunt, dictisque conjugibus de anno 1637. intentantibus reintegrationem coràm eodem iudice, prodiit sententia absolutoria, per judicem appellationis de anno 1642. confirmata, unde causa siluit usque ad annum 1655. quando obtenta per Eugeniæ jam viduam commissione restitutionis in integrum adversus dictas sententias cuiusdam Prælati, prodiit sententia prædictarum infirmativa, ac decernens in spoliis iudicio ab initio intentato reintegrationem, quæ sententia in gradu

gradu appellationis per alterum Prælatum confirmata fuit cum aliqua reformatione circa fructus decurſos; Ac demum introducta cauſa in rota coram Albergato ob deputacionem de iſto factam à Cardinali Protectore, binæ prodierunt reſolutiones ſub diebus 10. Januarii 1662. & 12. Februarii 1663. ad favorem actricis, ad quarum reſolutionum normam expedita ſententia ac deſuperato per eundem Protectorem Taja pariter Rotæ Auditore, cum clauſula conſtituta de tribus, aſſumpſitque diſputatione ſuper conſueto dubio, an conſtaret de tribus quæ veniant exequenda, duæ pariter prodierunt reſolutiones affirmativæ ſub diebus 10. Decembris 1663. & 12. Junii 1665. cum moderatione tamen, reintegrationis ſcilicet ad ipſam domum ex nunc, abſque retrotractione reſpectu fructuum, atque cum hoc tempore per ſubſequutam etiam concordiam approbato cauſa finem habuit.

In huiusmodi autem diſputationibus habitis in Rota coram Albergato & Taja, in quibus tantum ego pro Eccleſia ſeu Collegio ſcribebam, plura examinata fuerunt extrâ emphyteuticam materiam, quoniam in prima diſputatione habita coram Albergato principaliter ex hac parte inſiſtebatur in dictæ conceſſionis invaliditate ex defectu, tam ſolemnitatis quàm cauſæ, ſi quidem quoad ſolemnitatem, licet ex indulto Apoſtolico Cardinali Protectori comperat facultas auctorizandi huius Eccleſiæ ſeu Collegii alienationes, & ſic ſupplendi illud beneplacitum Apoſtolicum, ad quod per extravag. ambroſie hodie reſtringitur ſolemnitas, dubitabatur tamen, an hæc facultas compereret Vicario, & deſiſſum fuit affirmativè. Et quoad cauſam, prætendebatur non conſtare de ſolutione ſeu verſione dictæ ſummæ ſcutorum 920. in cauſam expreſſam, quæ neque ſupponebatur vera, Atque ſuper his magis in facto, quam in iure conſiſtentibus, verſantur primæ deciſiones coram Albergato; Prout in prima diſputatione coram Taja, penè tota diſputatio fuit ſuper materia dotali, an ſcilicet hæc domus data eſſet in dotem inæſtimata, vel potius æſtimata, cum vera & propria æſtimatione redolente emptionem & venditionem; Et quatenus eſſet juxta hanc ſecundam ſpeciem, ſuper invaliditate actus ob non ſervatas ſolemnitates ſtatutarias, ſtante minori ætate, tam mulieris, quàm ejus fratris dotantis, de quibus omnibus fortè habetur actum in hac eadem cauſa in ſuis reſpectivè ſediſibus vel materiis de dote & de alienationibus, &c.

Quatenus ergo ad emphyteuticam materiam pertinet, cum in facto jam certificatum eſſet, dictam dationem fuiſſe cum vera æſtimatione pro dote conſiſtente in quantitate, quatuor fuerunt puncti diſputati, Primò an culpa ſeu negligentia viri in non ſolvendo canones cauſaret caducitatem rei datæ in dotem in præjudicium uxoris, Secundò, quatenus verior eſſet affirmativa, an in ſubſidium, dum pro ejus dote mulieri conſultum non remanebat in bonis viri deſuncti non ſolvendo, ex aliquo remedio ei ſuccurrendum eſſet; Tertio an conjuges de tempore dictæ acceptatæ caducitatis, vel poſtea, eſſent ab illius incurſu excuſabiles ex juſta cauſa, vel ſaltem digni admiſſione ad æquitativam purgationem moræ; Et quarto demum, poſita, tam in ſecundo, quàm in tertio puncto affirmativa, circa effectum exindè reſultantem, & ſuper quo, principalis ac tota fuit diſputatio, An ſcilicet intraret ſpolium ab initio, ita ut compereret iudicium reintegrationis cum retrotractione, ad effectum reſtitutionis fructuum

Card. de Luc. de Emphyteuſi. Pars II.

medio tempore decurſorum, in quibus major erat cauſæ effectus.

Super primo puncto generaliter & abſtractè, præſuppoſita valida aſſignatione in dotem, modica & ferè nulla cadebat dubitatio dum in facto, ut dictum eſt, clarè juſtificabatur dictam aſſignationem fuiſſe inſolutum pro credito dotali quantitaris, & ſic cum vera æſtimatione faciente emptionem & venditionem cum viro tanquam extraneo, quo caſu nemo dubitat, quod ſola culpa ſeu negligentia viri ſufficit ad caducitatem, cum reputetur, ut dictum eſt, tanquam tertius ac extraneus independenter à titulo dotis. Quæſtio enim cadit, ubi agitur de re ſeu fundo dotali, in qua vir gerit perſonam utilis domini ac legalis adminiſtratoris mulieris, penes quam directum vel ſubalternum dominium reſidet; Et iſto etiam caſu quamvis negativam teneant Bal. conſil. 476. lib. 4. & cæteri relati per Surd. dec. 102. ſub numer. 6. & per Roſenthal. loco infra proxime allegatis, nihilominus affirmativa eſt magis communis & vera, quoniam ad dominum inquirere non pertinet, an emphyteuta poſſideat & adminiſtret emphyteuticam per ſeipſum, vel alteri poſſidendam ſeu adminiſtrandam concedat, cum ipſe emphyteuta de facto & culpa alterius deputati teneatur, Adinſtar præponentis famulum vel inſtitutorem, Aut officialis voluntariè deputantis ſubſtitutum in officio cum ſimilibus, ex iis, quæ in hiſterminis emphyteuticis habentur in Florentina devolutionis hoc tit. diſc. 46. de incurſu caducitatis ob non ſolutionem canonis non factam à conſocio, vel à procuratore, ſeu alio miniſtro, &c.

Et in ſpecialibus terminis caducitatis incurrendæ etiam per mulierem ob ſolutionem canonum non factam à viro, cui res emphyteutica data eſt in dotem tanquam fundus ſeu ſpecies, firmant ex Iſernia, Speculator. Hoſtien. Corbul. & aliis Roſenthal. de feud. cap. 10. conſul. 5. n. 2. & ſeqq. & in gloſ. lit. A. qui omnium latius & melius materiam pertractare videtur Surd. dec. 102. num. 20. ubi bene reſpondet ad Bal. conſil. 476. lib. 4.

Quoad ſecundum punctum ſubſidiarii remedii mulieris, cui aliàs in bonis viri conſultum non remaneat, parum opus fuit immorari, ſtante quod juxta ſequentem tertium punctum ex facti circumſtantis probabiliter locus erat, vel excuſationis etiam ipſiusmet viri ſi viveret, vel dictæ æquitativæ admiſſioni ad purgationem moræ, unde propterea ſuperflua erat hæc altior inſpectio; Et nihilominus quoties conſtat de caſu ſubſidii, quod ſcilicet mulieri non poteſt aliàs conſultum eſſe, licet ſcribendo in cauſa deducerem ea, quæ in contrarium pro ratione dubitandi ponderari ſolent, Attamen in congreſſibus, in quibus cum ſolo ſenſu veritatis proceditur, ab initio inſinuabam, eidem mulieri probabilitatem aſſiſtere, etiam in caſu quo bona data ſunt in dotem æſtimata cum vera æſtimatione, qui eſt difficilior, quoniam ex diſpoſitione vel ratione textus in l. in rebus Cod. de jure dorum, politico caſu ſubſidii, dos æſtimata reduci videtur ad terminos inæſtimata ex deductis per Surd. deciſ. 102. numer. 10. in ſin. & Amic. de jure emphyteutico quaſt. 17. numer. 11. & firmatur præſertim in prima deciſ. 10. Januarii 1662. coram Albergato, in aliis ſequentibus explicite vel implicite in hac parte canonicata, potiffimum verò ac extrâ difficultatem ob nullitatem dictæ dationis domus æſtimatæ cum vera æſtimatione ut infra.

Circà tertium punctum excuſationis, quamvis pariter

pariter more Advocati plura in contrarium deducere, adhuc tamen inspecta veritate, probabilius videbatur locum esse excusationi; Tum ob prædictorum conjugum de eo tempore probatam paupertatem ac infortunia, quam esse justam causam excusandi à caducitate haberetur in specie actum in *Rom. domus de Bonjoannis hoc eodem tit. disc. sequen.* & firmatur pariter in hujus causæ decisionibus, præsertim prima, ubi concordantes. Tum etiam clarior, quoniam quidam creditor Joannis primi acquirentis in vim mandati executivi contra ejus bona hæreditaria obtenti, subhastari, sibi que deliberari obtinuit domum à se plurium annorum spatio possessam, unde propterea vir coactus fuit litem suis viribus imparem assumere & substinere in Rota, ubi de anno 1629. obtinuit in possessorio retinendæ manutentionem, ut patet ex *dec. 263. p. 3. rec.* unde plurium annorum spatio non possedit, neque fructus percepti, quæ pariter est justa causa excusationis in eod. disc. seqq.

Et nihilominus, dictis etiam causis cessantibus, ubi de rigore locus fuisset caducitati, abhuc tamen deneganda non veniret admisso ad purgationem moræ, quæ ubi jus domini deterius effectum non est, ex canonica æquitate ubique, præsertim verò in Romana Curia receptissima non negatur, ex collectis per *Capic. Lacr. & add. dec. 30. cum aliis*, quæ habentur deducta in *dicta Florentina devolutionis disc. 46.* Quinimò etiam de jure civili istam purgationem admittendam esse, ubi non adest malitia positiva, & modicum tempus intercedit, habetur cæteris deductis apud *Mantic. dec. 27. o. num. 4. cum sequen.* Multò magis dictis justis causis seu impedimentis concurrentibus, quoniam ubi etiam de stricta juris censura non sufficerent ad excusandum à caducitate, ac obviandum ejus principio, ne illa sequatur, adhuc tamen sine dubio in magna consideratione habenda essent ad hujusmodi admissionem facilitandam, unde mihi, quamvis pro Ecclesia domina directa scribenti, omninò planum videbatur id negari non posse.

Et quamvis nonnulli pro hac eadem parte scribentes, ac etiam aliqui ejusdem Ecclesiæ administratores in conclusionum rigore mordicus ac literaliter insistentes, crederent neque dicto beneficio locum fore ob longam moram annorum circiter 30. dum omnimò communis traditio est, hujusmodi purgationem cum celeri canonum reali oblatione petendam esse; Nihilominus mihi non videbatur difficultas quæ subsistentiam haberet, quoniam cum hæc mulier ejusque vir personæ idiotæ ex suorum sapientum consilio non improbabiler dictis causis excusantibus innixi, usque huc crediderint caducitatem incursum non esse, ipsisque tanquam spoliatis competere reintegratioem usque tunc in judicio deductam, ista videtur justa causa tollens malitiam seu longam contumaciam, ob quam hoc æquativum beneficium negari quandoque solet & debet, ubi præsertim contumacia admixtum habet aliquem domini spretum, seu malum animum intervertendi dominium juxta casum textus in *cap. ad Apostolica de reindicta in 6. & advertitur in Urbevetana feudi sub tit. de feudi disc. 5.*

Quare major ac tota hujus causæ difficultas residebat in quarto puncto competentis, vel incompetentis in reatu remedii reintegratioem in judicio spoli, ob retrotractionem ad suum initium, unde propterea venire debuissent fructus medio tempore percepti, non obstante re judicata, in

quam binæ sententiæ absolutoriae per judices primæ & secundæ instantiæ ad favorem Ecclesiæ late transitum fecerant, quoniam Romana Curia sequitur rigorosam opinionem, ut retractata in gradu restitutionis in integrum re judicata, illius intermedii status non inducat bonam fidem, neque excuset à restitutione fructuum à litis initio regulanda, ex deductis *dec. 2. par. 11. rec.* ubi licet agatur de sententiâ suspensa per appellationem, adhuc tamen idem prædicatur, si retractatio sequatur in gradu restitutionis in integrum.

In hoc autem, cum sensu etiam veritatis, quam demum in ultimis disputationibus coram *Taja* Rota agnovit, dicebam, quod spectata persona propria ipsius mulieris, cujus nomine, forsan parum bene consultæ, istud spolii seu reintegratioem judicium continuabatur, videbatur de jure impossibile illud sibi competere, dum primum ac præcipuum, & necessarium hujus judicii extremum ab actore concludenter justificandum, est ipsius possessio de tempore quo reus controversæ rei possessionem adeptus est, quoniam dicere non potest se spoliatum ille, qui non possidebat *Capua sequen. decif. 370. par. 2. Cavalier. dec. 240. num. 1. Buratt. & adden. dec. 136. num. 19. & passim.*

Hoc autem extremum nec probabatur, nec probari poterat ex parte actricis, cujus defensores illud fundabant in quibusdam ejus actibus possessoriis ante annum 1619. & priusquam nuberet, & in quibus etiam se fundant primæ hujus causæ decisiones *coram Alberгато*, cum regula, ut qui probatur de præterito possessor, præsumatur de præsentis etiam possidere, ex præsumpta continuatione ex deductis per *Menoch. lib. 6. præsumpt. 64.* Sed revera erat nimis leve ac fragile fundamentum, Tum quia juxta opinionem in Rota & Curia receptam, præsumptiva probatio non admittitur in iis, quæ sunt fundamentum intentionis agentis, ut per *Adden. ad Gregor. decif. 32. num. 5. Rot. decif. 202. nu. 4. par. 5. rec. & sæpius.* Tum etiam quia hæc nuda juris præsumptio tollitur, ubi docetur possessionem de tempore quo spoliū præterduntur, penes alterum existere, potissimè verò ubi alterius possessio verifacilliter innotescit priori possessori non contradicenti & acquiescenti, & multò magis ubi unum de duobus concurrat, Vel scilicet titulus possessionis abdicativus ab uno, & translatus in alterum, Vel longum tempus decennale, fortius verò, ac extra omnem dubitationem, ubi utrumque, ex deductis per *eundem Menoch. dicta præsumpt. 64. num. 35. & 41. Mantic. decif. 172. nu. 5. Buratt. dec. 918. n. 5. ubi etiam adden.* Quæ omnia in præsentis concurrebant, dum aderat titulus dationis in solutum pro credito dotali translatus dominii, & possessionis in virum usque à dicto anno 1619. cum subsequuta ejusdem mulieris scientia & patientia supra decennalem, cum tamen, ubi agitur de rebus corporalibus, posita scientia, etiam modici temporis patientia non expectato decennio ad possessionis amissionem sufficiat ad textum in *l. 3. §. in amittenda ff. de acquiren. possessione cum concord. apud Cavalier. decif. 655. in fine Buratt. dec. 730. num. 6. decif. 38 nu. 23. par. 9. rec.*

Et quod magis, cum ad instantiam creditoris patris ipsius mulieris, ista domus subhastata & deliberata esset, pluriumque annorum spatio per deliberatarium possessa, judicium reintegratioem seu manutentionis, non ab ipsa muliere, sed à viro intentatum fuit, eique tanquam possessori Rota interdictum possessorium decrevit ut patet ex *dicta decif. 263. par. 5. rec.* quæ ex receptissimò

15 mo stylo Tribunalis præsupponenda erat, quoniam Rotæ decisiones nunquam incidenter circumscribuntur, sed de stylo præsupponendæ sunt in disputationibus, quæ super aliis dubiis habeantur, donec formiter, & cum dubio particulari super earum recessu infirmentur.

Pro isto objecto, evitando, scribentes in contrarium insistebant super nullitate dictæ assignationis in dotem æstimatam ob non servatas solemnitates ex statuto Urbis 151. generaliter requisitas in quibuscumque contractibus minorum & mulierum; Fortius verò in alienationibus bonorum 16 stabilium, in quibus cumulativè juxta magis veram & receptam opinionem cum solemnitatibus dicti Statuti 151. requiruntur etiam solemnitates Statuti 113. Nil obstante, quod ageretur in causa dotis, quoniam ubi agit de minoribus, recepta distinctio est, de qua frequenter in sua materia *sub tit. de doti.* solemnitatum necessitates non cessare, nisi concurrente causa necessaria, puta pro dotanda seipsa muliere minore, seu pro dotanda altera, quam ipse minor ex juris necessitate dotare tenetur, quæ causa necessaria in præsentem concurrere dicebatur solum quoad ipsum actum donationis in genere cum ejusdem minoris bonis, firmo eorum dominio penes eam remanente, dando scilicet ipsa bona in æstimatam tanquam speciem, seu fundum dotalem, secus autem ubi dantur æstimata cum vera æstimatione, cum tunc occultari dicatur alter voluntarius contractus, emptionis & venditionis à dote extraneus, in quo sine dubio dictæ solemnitates requiruntur.

Admitebam Ego dictum discursum, præfataque conclusiones utpotè in jure veras & incontestabiles, de quibus frequenter in dicta sua materia, Dicebam verò eas non suffragari in casu, & ad effectum, de quo erat quaestio, ex pariter vera & recepta conclusione, quod etiam minor sibi præjudicat in possessorio; quodque etiam ex actu nullo amittitur possessio, excepto casu in quo nullitas proveniat ex positive defectu consensus, ut in specie possessionis minoris *decis. 93. par. 2. divers. decis. 60. numer. 5. & sequen. par. 7. rec. Ravennatis. de commissis 5. Junii 1665. Verospio, Ravennaten. bonorum 7. Junii 1666. Carpinea.* & frequenter, Accedente potissimum subsequuta longa tati habitatione mulieris effectæ majoris, ut supra, ideoque hæc nullitas suffragari potuisset in alio iudicio, non autem in isto, cujus ineptia in ipsa muliere omnino inexcusabilis erat.

Præterea cum ipse actus donationis in genere, utpotè necessarius, esset absque dubio validus, solaque nullitas pecuiter alterum actum implicitæ venditionis rei ut supra, hinc sequebatur, quod posita etiam nullitate hujus secundi actus, adhuc vir ex ejusdem mulieris consensu dictam rem possedit & administravit tanquam extradotalem, nedum jure illius administrationis, quæ etiam ex tacito mulieris consensu viro datur in bonis extradotalibus, sed etiam in rem propriam jure ejusdem pignoris seu tenute loco crediti dotalis, ut ex ejusdem rei fructibus vir se reintegret de illis fructibus seu usuris dotalibus, quæ in compensationem onerum matrimonialium sibi debentur etiam pro dote, quantitatis juxta terminos textus in *cap. salubriter de usuris*, ut in puncto feudi nulliter & sine assensu in dotem viro dati ex *l. servia, Aponi.* & aliis relatis per *Merlin. lib. 2. controu. 60. num. 12. habetur actum in Romana seu Rossanen. sub tit. de feudis disc. 20.*

Card. de Luc. de Emphyteusi. Pars II.

Et consequenter semper firmum remanebat, actrici hoc remedium non comperere, quodque salvo dicto extraordinario remedio, vel restitutionis in integrum, vel purgationis moræ; juridicè locus factus esset caducitati ob viti moram in non solvendo canones, nedum in casu quo res est dotalis, atque in utile vel respectivè plenum viri dominium pertransiit, ut supra probatum est, sed etiam in casu quo res esset extradotalis, per virum de expresse vel tacito mulieris consensu possessa & administrata, ut in specie cæteris collectis advertitur per *Rosenhal. de feudis dicto cap. 10. conclus. 5. numer. 18. & sequen. & conclus. 8. numer. 9. cum sequen.* Ex ea ratione, quod cum id consistat in omitendo, non autem in committendo, culpa culpa procuratoris vel alterius administratoris in proposito præjudicat principali.

Et quamvis Ego ut supra admitterem, stante casu subsidii, huic mulieri consultum adhuc remanere cum dictis beneficiis restitutionis in integrum vel purgationis moræ, attamen posita ineptia iudicii, undè propterea dominus interim fuit justus & licitus possessor, atque jure proprii domini fructus percepit, suosque fecit, tunc unum vel alterum ex dictis remediis operaretur ut nunc, non autem haberet vim retroractivam, cum competentia pedenti admitti ad purgationem moræ percutiat solum quamdam implorationem officii iudicis ad cogendum dominum, ut id pati debeat, non autem resolutionem domini & possessionis eo medio tempore, antequam illud peteretur, in quo dominus possedit jure suo, ac etiam quia credere potuit emphyteutam non esse petiturum, & sic hujus actricis iusta erat petitio pro vindicatione ipsius domus, injusta verò in dicto iudicio secum ferente ut supra restitutionem fructuum, & cum hoc temperamento iustè causa finem habuit.

Quando autem hæc possessio fuisset spoliativa, quia nempe associatio Ecclesiæ concessa, nullitate, vel notoria injustitia laboraret, ita ut sola exceptio adversus actricem consisteret in defectu primi extremi in ea non concurrentis, tunc difficultatem mihi faciebat, quod hoc iudicium usque ab anno 1637. intentatum fuerat etiam ab ipsomet viro tunc vivente, & possessore, Undè propterea mulier tanquam creditrix, & successive procuratrix sui debitoris, istius nomine iudicium prædictum prosequi potuisset, undè mirabar, quod defensores ipsius mulieris principali nomine tale iudicium prosequerentur; Sed non fuit opus hanc difficultatem examinare; quoniam etiam respectu ipsius viri associatio erat bene concessa, & non poterat prætendi spolium ratione nullitatis vel injustitiæ notoriæ, solumque suppetebat aliquod ex dictis remediis, quod spolium non redolet, neque illicitam reddit interim domini possessio.

***

***

***

I 2

ROMA.